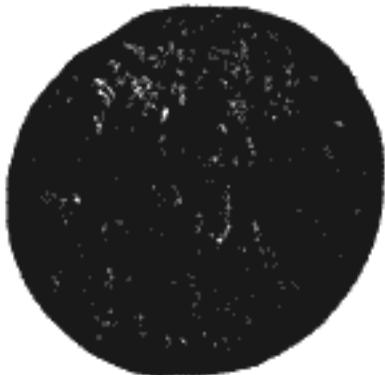

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΛΑΝΕΠΣΤΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΛΑΜΒΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΑΝ.ΚΑΘΗΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε.ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΣ

ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΕΝДЕΚΑΤΟΝ
1936

Ε.Υ.Δ της Κ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Σχολαὶ ἴδρυθεῖσαι παρὰ τοῦ Ἐπιφανείου Ἡγουμένου

Ἡ Σχολὴ Ἰωαννίνων

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπιφανείου Ἡγουμένου, ἐπισυμβάντα ὡς ἀδρέμεν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1648, οἱ ὑπὸ αὐτοῦ διορισθέντες ἐπίτροποι καὶ ἐκτελεσταὶ οὐδὲν ἔπραξαν διὰ τὸν διορισμὸν διδασκάλων ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Ἀθήναις, περιορισθέντες μόνον εἰς τὴν διανομὴν τῶν, ἐφάπαξ ὑπὲρ διαφόρων, κληροδοτηθέντων ποσῶν. Εἰς τὸ συμπλέρασμα τοῦτο κατελήξαμεν ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐπισήμων Πρακτικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Βενετίας, ὁ Σύλλογος τῆς δποίας, ἔδει, συμφώνως τῇ διαθήκῃ, νὰ ἐγκρίνῃ καὶ ἐπικυρώνῃ τὸν διορισμὸν τῶν διδασκάλων. Καὶ παρέρχονται οὕτως δικτῷ ἔτη, ὅτε ἀποδιωσάντων, ἐν τῷ μεταξύ, δύο ἐκ τῶν τριῶν ἐπιτρόπων ἐκτελεστῶν, ὁ Σύλλογος τῶν ἐν Βενετίᾳ Ἑλλήνων ἀπεδέχθη δι' ἀποφάσεως ληφθείσης τὴν 27ην Αὐγούστου 1656 τὴν ἐπιτροπείαν Ἐπιφανείου Ἡγουμένου, συνῳδὰ τῇ σχετικῇ παραγράφῳ τῆς διαθήκης του.

Καὶ ἐνῷ ὡς ἀνωτέρῳ εἶδομεν, ἥρχισεν ἡ καταβολὴ τῶν κληροδοτημάτων, διὰ τὰ κοράσια, τοὺς ἵερεῖς κ.λ.π., οὐδεμίᾳ ὑπάρχει ἔνδειξις διὰ τὰς Σχολὰς καὶ μόνον τῇ 31 Δεκεμβρίου 1662 ἀνεύρομεν τὴν κάτωθι ἐγγραφὴν¹: «Ἐπειδὴ δὲν παρουσιάσθη διδάσκαλος κατάλληλος μέχρι σήμερον, συμφώνως τῇ θελήσει τοῦ διαθέτον, δστις διώρισεν ἵνα, δσάκις ἐλλείπει διδάσκαλος, διανέμωνται τὰ ἔσοδα τὰ διὰ τὰς Σχολὰς προωρισμένα, ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ δοθοῦν Δουκ. 24 εἰς πτωχοὺς καὶ Δουκ. 20 εἰς τὸν ιεροκήρυκα τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῶν Γραικῶν».

Καὶ φθάνομεν οὕτως εἰς τὰ 1666 ὅτε διὰ πρώτην φορὰν γίνεται μνεία περὶ διδασκάλου, διορισθέντος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀλούσίου Γρα-

1) "Ora libro Commissaria Igumeno No 145. Τὰ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Λάμπρου (Ν. Ἐλλην. ΙΓ'. σελ. 286) καὶ Π. Ἀραβαντινοῦ (Πανδώρα 1862 σελ. 186) γραφέντα διὰ ἡ Σχολὴ Ἐπιφανείου Ἡγουμένου ἥρξατο λειτουργοῦσα ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1658, ἐλέγχονται τελείως ἀνυπόστata.

δενίγου, ώς ἔμφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι Πρακτικοῦ ὃπερ δημοσιεύομεν ἐν περιήγηψει: «1666 Μαΐου 5. Ἐπειδὴ δὲν παρουσιάζεται διδάσκαλος Ἰκανὸς διὰ τὰ Ἰωαννίνων ἀγαθέτομεν εἰς τὸν ἱεροκήρυκα τῆς Ἐκκλησίας αἰδεσιμώτατον Ἀλούσιον Γραδενίγον ἵνα παραδίδῃ μαθήματα εἰς τὰ ἐξ Ἰωαννίνων παιδία ποῦ εὑρίσκονται ἐν Βενετίᾳ καθὼς καὶ εἰς ἄλλα ποῦ ἥθελον τυχόν παρουσιασθῆ». ΔΙΕΓΕΡΤΗΣ ΕΠΙΤΑΧΗΣ ΜΟΝΙΜΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΥ

‘Ο Γραδενίγος ἐδίδαξεν ἐπὶ τρία ἔτη, ήτοι μέχρι τοῦ 1669 καὶ ἀντημέρη μὲ 300 Δουκ. ώς ἔμφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι Πρακτικοῦ: «1671 Σεπτεμβρίου 16. Τὸ προεδρεῖον ἀποτελούμενον ἐκ τῶν κ. κ. Γεωργίου Καρβελᾶ, μεγάλου ἐπιστάτου καὶ τῶν μελῶν Δημητρίου Καλογερᾶ, Νικολάου Καλιάκη, Ἀγγέλου Μελέτη, Νικολάου Κοσμᾶ, Πάνου Ἱερομνήμονος καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ν. Γλυκέως ώς γραμματέως, ἀποφασίζει νὰ δοθοῦν Δουκ. 300 ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ἐπιφανείου Ἡγουμένου, εἰς τὸν Ἀλούσιον Γραδενίγον διὰ τὰ τρία ἔτη ποῦ ἐδίδαξεν». Καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο τῷ κατεβλήθη μὲ ποιάν τινα ἀργοπορίαν ώς μαρτυρεῖ ἡ ἐν τῷ προμνησθέντι Βιβλίῳ Ἀποδείξεων, ἴδιοχειρος ἔγγραφη «1672 Ἰανουαρ. 15. Ἐλαβον ἔγώ δ Δὸν Λουδοβίκος¹ Γραδενίγος πρωτόπαππας καὶ Βιβλιοθηκάριος τῆς Αὐτοῦ Γαληνότητος², παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου Γεωργίου Καρβελᾶ, μεγάλου Ἐπιστάτου τῆς Σχόλας τοῦ ἀγίου Νικολάου Δουκ. τριακόσια». (Τὸ κείμενον είναι ἵταλιστὶ καὶ ἔχει οὕτω: 1672 Gennaio 15. ho ricevuto io don Luigi Gradenigo arciprete e Bibliotecario di S. Serenità, dal clarissimo Giorgio Carvelà G.G.³ della Scuola S. Nicold Ducati trecento. Io don Luigi scrivo di propria mano).

Μετὰ τὸν Γραδενίγον ἐδίδαξεν ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν Βενετίᾳ τὸν ἐξ Ἰωαννίνων παιδίας κατὰ τὸ 1669/1670 δ Βίκτωρ ἐκ Κερκύρας δστις Ἐλαβε πρὸς τοῦτο Δουκ. 25 ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ἐπιφ. Ἡγουμένου, ώς δηλοῖ ἡ σχετικὴ ἀπόδειξις παραλαβῆς «ho ricevuto io Vittorio da Corfù maestro della nazione da Nicold Saro, gastaldo Ducati 25.—per Epifanio Igumeno.—Aprile 20, anno 1670».

(μετάφρ. Ἐλαβον ἔγώ δ Βίκτωρ ἐκ Κερκύρας, διδάσκαλος τοῦ Ἐθνους παρὰ τοῦ Νικολάου Σάρου, μεγάλου Ἐπιστάτου Δουκ. 25 διὰ τὸν Ἐπιφάνειον Ἡγούμενον).

Κατὰ τὸ ἔτος 1671, ἔλλείψει διδασκάλου, ἀπεφασίσθη νὰ μοιρασθοῦν

1) Ὁ Λουδοβίκος εἰς τὴν Ἐνετικὴν διάλεκτον ὀνομάζεται Alvise, ήτοι Ἀλαυδίος.

2) Τοῦ Πρίγκηπος τῆς Ἐνετίας ήτοι τοῦ Δόγη.

3) *“Hic guardian grande.”*

εἰς πτωχὰς οἰκογενείας ἔλθούσας ἐκ Κρήτης μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς¹, Δουκάτα 100 ἥτοι λίρες 620, αἴτινες; καὶ ἐδόθησαν εἰς 125 ἀτομα κατονομαζόμενα. Τὸ πρακτικὸν ὑπογράφουν ὁ Γεώργιος Καρβελᾶς, μέγας Ἐπιστάτης, οἱ Γκοβερνατόροι Δ. Καλογερᾶς καὶ Νικόλαος Καλλιάκης, ὁ βικάριος Νικόλ. Κοσμᾶς, ὁ ὑποβικάριος "Αγγελος Μελέτης, ὁ Ἐλεγκτής Πάνος Ἰερομνήμων καὶ ὁ Γραμματεὺς Μιχαὴλ Γλυκύς".

Καὶ παρέρχονται ἐξ διδασκάληρα ἕτη χωρὶς νὰ γίνη διορισμὸς διδασκάλου. Τῷ 1677 εὑρίσκομεν τὴν κάτωθι λακωνικὴν ἔγγραφήν: «1677 manca preceptor» (ἥτοι: ἐλλείπει ὁ διδασκαλος). «Ἡ ίδια φράσις ἔπαναλαμβάνεται καὶ τῷ 1682. Καὶ περαιτέρῳ εὑρίσκομεν τὴν μερίδα τοῦ διδασκάλου Ιωαννίνων παρουσιάζουσαν πιστωτικὸν ὑπόλοιπον ἐκ Δουκάτων 850 καὶ τὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐκ Δουκ. 324.

Τῷ 1684 ἀντὶ διδασκάλου, τὸ Προεδρεῖον ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ Δουκ. 37 εἰς δύο μοναχὸν δρθοδόξους ἐκ Παλέρμου ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐξῆς πρακτικοῦ: «1684 Marzo 14 il G. G. Pietro Crissafida e Banca mandano parte per dare — in mancanza di maestro — Ducati 37.12 ai monaci di rito Greco, Giuseppe Ducola e Gaetano Bucu, calavresi di Palermo». (Μετάφρ.: ὁ μέγας ἐπιστάτης Πέτρος Χρυσαφίδας μετὰ τοῦ Προεδρείου ἀποφασίζουν νὰ δοθοῦν — ἐν ἐλλείψει διδασκάλου — Δουκάτα 37.12 εἰς τὸν Ἐλληνορθοδόξον μοναχὸν Ἰωσήφ Δούκολαν καὶ Γαετάνον Μπούκον, Καλαβρὸν ἐκ Παλέρμου). Καὶ τῷ 1685 εἰς τὸν αὐτὸν ἐδόθησαν ἔτερα 20 Δουκάτα διὰ τοῦ κάτωθι Πρακτικοῦ, ἐν ἐλλείψει διδασκάλου ἐν Ἰωαννίνοις:

Libro della Commissaria del quodam Epifanio Igumene № 146.

17 Febbraio 1685. (pp. 22).

Disponendo la pia volontà del q^m Epifanio Igumeno che li ducati 100 da lui assegnati per il maestro di Gianena e li ducati 50 pel maestro di Atene, quando per mancanza di detti maestri non fossero impiegati, possi il Guardiano e Banca con sindici anzi commissarii, impiegarli a beneficio de Poveri o ad altre opere pie; e attrovandosi di ragione di detta Ditta qualche

1) Ἀναφέρεται εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Κρήτης εἰς τὸν Ὁθωμανὸν ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ Ζαχαρία Μοτσενίγου δουκὸς καὶ τὸν γενικοῦ Ἐπιμελητοῦ Μπατάτζια, τῇ 26 Νοεμβρίου 1669, διε πολλαὶ οἰκογένειαι μετηνάστευσαν εἰς Βενετίαν.

2) Εἶναι ὁ νίδις τοῦ Ιδρυτοῦ τοῦ τυπογραφείου ἐν Βενετίᾳ Νικολάου (δρα καὶ Ἡπειρ. χρ. I'. σελ. 19).

summa di danaro per mancanza del maestro di Gianena, manda parte il clarissimo Pietro Chrissafida G. G. e colli commissarii restanti della Banca e sindici, che di detta ragion siino dispensati Ducati 10 a don Giuseppe Pinolla et altri ducati dieci a don Gaetano Bucola, ambi siciliani, di nazione greca, l' uno religioso e l' altro da farsi, qual ritrovandosi in somma necessità e come religiosi divina offitii pregando sempre il sommo Dio a beneficio magnanime felicità dell' anima del suo benefattore.

Per la parte de si 6, de no 0.

Pietro Crisafida G. G. Michele Folevo e Francesco Bon governatori. Zorzi Cancelieri Vicario, Demetrio Ciriaco e Pano de Geronimo sindici.

(Μετάφρασις: Βιβλίον τῆς Ἐπιφανείας τοῦ ποτε Ἐπιφανείον Ἡγουμένου ὥπ' ἀρ. 146, 17 Φεβρουαρίου 1685 καὶ ἐν σελ. 22. «Καθοριζούσης τῆς ἀγαθῆς θελήσεως τοῦ ποτε Ἐπιφανείον Ἡγουμένου, ἵνα, τὰ 100 Δουκ. παρ» αὐτοῦ προορισθέντα διὰ τὸν διδάσκαλον Ἰωαννίνων καὶ τὰ 50 Δουκ. διὰ τὸν διδάσκαλον τῶν Ἀθηνῶν, ἀτινα ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως τῶν εἰρημένων διδασκάλων δὲν ἡθελον χρησιμοποιηθῆ, δύναται δὲ Ἐπιστάτης (Πρόεδρος) καὶ τὸ προεδρεῖον μετὰ τῶν ἐλεγκτῶν καὶ δὴ ὡς ἐπιτρόπων, νὰ τὰς διαθέτουν πρὸς ὅφελος πτωχῶν ἢ δι' ἄλλους ἀγαθοεργοὺς σκοπούς· καὶ ἐπειδὴ ὑφίσταται διὰ λ/σμὸν τῆς ὁγηθείσης ἐπωνυμίας ποσόν τι χρημάτων, ἀτε ἐλλείποντος τοῦ διδασκάλου Ἰωαννίνων, προτείνει δὲ ἐνδοξότατος Πέτρος Χρυσαφίδας, Μέγας Ἐπιστάτης μαζὶ μὲ τοὺς ὑπολειπομένους ἐπιτρόπους τοῦ Προεδρείου καὶ τοὺς ἐλεγκτάς, ἵνα ἀπὸ τὴν εἰρημέ-

1665. Αὔγουστου 5. Ο Νικ. Γλυκὺς ὡς πληρεξούσιος διορισθεὶς παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Καλλινίκου εἰσέπραξε τὰ διὰ τοὺς πτωχοὺς προωρισμένα ποσά. Τῷ 1682 Μαρτίου 26 (δρα Registro Governatori No 201) κατεβλήθη σαν εἰς N. Γλυκὺν Δουκάτα 100 δι' ἀγαθοεργά Καταστήματα Ἰωαννίνων, κληροδοσία Ε-Ηγ. Τῷ 1683 Δεκεμβρίου 26 εἰς τὸν Ἀναστάσιον Λάλον, ὡς ἐπίτροπον Ἰωαννίνων. διὰ 10 Κοράσια Δουκάτα 500 (διὰ 5 ἑτη λήξαντα). Διὰ πτωχοὺς Δουκάτα 300 καὶ διὰ τοὺς φυλακιομένους 300. Τῷ 1683 Δεκεμβρ. 29 εἰς N. Γλυκὺν ὡς πληρεξούσιον τῶν Ιερέων Ἀρχιμανδρείου Δουκάτα 100. Τῷ 1684 Ἰανουαρ. 16 εἰς N. Γλυκὺν ὡς ἐπίτροπον Ἀρχιμανδρείου διὰ δύο ἑτη ἡτοι μέχρι τοῦ Φεβρουαρ. 1683 Δουκ. 33. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὸν Ἀναστάσιον Λάλον διὰ λ/σμὸν Ἀδελφότητος Ἀγίου Ἀθανασίου Ἰωαννίνων ὑπὲρ τῶν πτωχῶν Δουκ. 300 καὶ ὑπὲρ τῶν φυλακιομένων 300. Τῷ 1686 εἰς N. Γλυκὺν διὰ τὰ Μοναστήρια ἐδόθησαν Δουκ. 100. 1685 εἰς Ἀναστάσιον Λάλον ὡς ἐπίτροπον Ἰωαννίνων ἐδόθησαν Δουκ. 600 ἡτοι Μρ. 3720 διὰ τὰ ἀγαθοεργά Καταστήματα Ἰωαννίνων, ὡς ἡ διαθήκη Ἐπιφ. Ἡγουμένου.

νην μερίδα, διανεμηθοῦν Δουκ. 10 εἰς τὸν δὸν Ἰωσὴφ Πινόλλα καὶ ἔτερα Δουκ. 10 εἰς τὸν δὸν Γαετάνον Μπούκολαν, ἀμφοτέρους Σικελούς, Ἐλληνικῆς ἔθνικότητος ἐξ ὧν ὁ εἰς εἶναι ἱερωμένος καὶ ὁ ἄλλος πρόσκειται νὰ γίνῃ, καθόσον εὑρίσκονται εἰς ἐσχάτην ἀνάγκην καὶ ὡς ἱερωμένοι θὰ παρακαλοῦν τὸν Ὑψιστὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς των ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ εὐεργέτου των.» Ὑπὲρ τῆς προτάσεως ἐψήφισαν 6 καὶ κατὰ οὖδεις. Πέτρος Χρυσαφίδας Μέγας Ἐπιστάτης Μιχαὴλ Φόλε-
βος καὶ Φραγκισκος Μπόν γκοθερναδόροι. Γεώργιος Κανσελιέρ βικάριος,
Δημήτριος Κυριάκος καὶ Πᾶνος Ἱερομνήμων ἐλεγκταί.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΝ "Ωστε παρῆλθε, κατὰ τὸ ἀνωτέρῳ ἔγγραφον, καὶ τὸ ἔτος 1685 χωρὶς νῦ διορισθῇ διδάσκαλος ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ φθάνομεν εἰς τὸ 1686 ὅτε διορίζεται ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ἐπιφ. Ἡγουμένου διδάσκαλος ἐν Βενετίᾳ ὁ Μιχαὴλ Μῆτρος διὰ δύο ἔτη, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ κάτωθι πρακτικοῦ:

1686 Marzo 8. libro medesimo N° 146 pp. 23.

Non essendo da molti anni in qua stato eletto a Gianena il maestro istituito per il testamento del quodam Epifanio Igumeno in qual caso fu data autorità con detto testamento che la Banca e sindici Commissarii di far quella provisione crederanno propria, Manda parte il clarissimo Pietro Chrissafida, sua Banca e sindici Commissarii che in esecuzione del Testamento del quodam Epifanio Igumeno e colfonda dell' attestato del Monsignor Rmo Arcivescovo, che rappresenta la sufficienza e virtù del molto Rev. D. Michael Mitro dalla Gianena che sia il medesimo eletto per maestro in questa città delle lettere greche per anni due e tanto meno quanto nel mentre si rappresentasse soggetto in quelle della Giannina che fosse eletto et esercitasse colli requisiti prescritti nel test.o del predetto Epif. Igumeno, dovendo al suddetto per il tempo che servirà essergli corrisposto l' annuo stabilito da detto test.o ossia Ducati 100 all' anno da consegnarli dal giorno di hoggi di sei mesi in sei mesi finiti e con le fedi dichiarate del detto Test.o Per la parte votarono de Si 7 de No 0. — Pietro Chrissafida, Michele Folevo, Francesco Bon, Zorzi Cancellieri, Demetrio Calogerà, Dimitri Ciriaco e Pano de Geronimo.

Μετάφρασις 1686 Μαρτίου 8. "Ιδιον βιβλίον ὑπ' ἀρ. 146 ἐν σελ. 23.

Ἐπειδὴ ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν δὲν ἔξελέγη διδάσκαλος εἰς Ἰωάννινα, δὲ ἐγκαθιδρυθεὶς διὰ τῆς διαθήκης τοῦ ποτε Ἐπιφανείου Ἡγουμένου, καὶ ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐδόθη πληρεξουσιότης διὰ τῆς εἰρημένης διαθήκης ἵνα τὸ Προεδρεῖον μετὰ τῶν ἐλεγκτῶν, ὡς Ἐπίτροποι ἀποφασίζοντες ὡς ἐγκρίνοντες, προτείνει διὰ ταῦτα δὲνδοξότατος Πέτρος Χρυσαφίδας μετὰ τοῦ λοιποῦ Προεδρείου καὶ τῶν ἐλεγκτῶν, ὡς Ἐπιτρόπων, δπως, εἰς ἐκτέλεσιν τῆς διαθήκης τοῦ ποτε Ἐπιφανείου Ἡγουμένου καὶ ἐπὶ τῷ βάσει τοῦ πιστοποιητικοῦ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου α), διστις παρουσιάζει τὴν ἐπάρκειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Δὸν Μιχαὴλ Μήτρου ἐξ Ἰωαννίνων, διορισθῆ ὁ ἕδιος ὡς διδάσκαλος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, δι' ἐτη δύο καὶ τόσον δλιγότερον δσον ἐν τῷ μεταξὺ ἥθελε παρουσιασθῆ ὑποκείμενον εἰς ἐκείνους τῶν Ἰωαννίνων, δπερ ἥθελεν ἐκλεγῆ καὶ ἔξασκῆ μὲ τὰ προδιαγραφέντα ἐν τῇ διαθήκῃ προσόντα ὑπὸ τοῦ Ἐπιφ. Ἡγουμένου καὶ δφείλομεν εἰς τὸν εἰρημένον δι'. δσον καιρὸν ὑπηρετήσῃ νὰ τοῦ ἀνταποκρίνωμεν τὸ ἐτήσιον, τὸ δρισθὲν παρὰ τῆς εἰρημένης Διαθήκης, ἥτοι Δουκάτα 100 κατ' ἔτος καὶ νὰ τῷ παραδίδωνται ἀπὸ σήμερον ἀπὸ ἔξ εἰς ἔξ μῆνας καὶ μὲ τὰ πιστοποιητικὰ τὰ δηλωθέντα ἐν τῇ εἰρημένῃ Διαθήκῃ.—Υπὲρ τῆς προτάσεως ἐψήφισαν 7 καὶ οὐδεὶς κατά. (Υπογρ. Πέτρος Χρυσαφίδας, Μιχαὴλ Φόλεθος, Φραγκίσκος Μπόν, Γεώργιος Καντσελιέρης, Δημήτριος Καλογερᾶς, Δημήτριος Κυριακός καὶ Πάνος Τερομνήμων).

Εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀρ. 146 εὑρίσκομεν ὑπὸ χρονολογίαν 24 Μαρτίου 1686 τὸ κάτωθι πρακτικόν·

α) Φιλαδελφείας

Τῇ 16 Ιουνίου 1690. Ὁ Ἀναστάσ. Λάλος τοῦ Μήχου εἰσέπραξεν ὡς ἐπίτροπος κορασίων, φυλακισμένων καὶ πτωχῶν Δουκ. 650 ἐκ τοῦ κληροδ. Ἐπιφαν. Ἡγουμένου.

1691 τῇ 4 Μαΐου διὰ τοὺς ιερεῖς τοῦ Ἀρχιμανδρείου ὡς πληρεξούσιος εἰσέπραξεν δ. Ν. Γλυκύς Δ. 99.

1692 τῇ 16 Μαΐου ὁ Ἀναστ. Λάλος ὡς ἐπίτροπος Ἀδελφότητος Ἅγ. Ἀθανασίου εἰσέπραξε Δ. 170.

Τῷ 1691 Ιουλίου 7 ἐμετρήθησαν δουκ. 50 εἰς τὴν Βασιλικὴν Πάνου Μήλια καὶ ἑτερὰ 50 εἰς τὴν Βασιλικὴν Πάνου Καζανεζῆ — δμφότεραι κόραι πρὸς ὑπανδρείαν. Τῷ 1694 τῇ 25 Ιουνίου ἐδόθησαν εἰς τὴν Ζώνιαν τοῦ ποτε Λεονδαρῆ Μοσπινιώτη Δουκ. 80 δι' ὑπανδρείαν της. Τῷ 1694/5 δ. Πάνος Στράτης εἰσέπραξε Δ. 32 διὰ λ/σμὸν πτωχῶν καὶ φυλακισμένων, μάτινα ἐμέτρησεν ἐν Ἰωαννίνοις δ. Λεονδαρῆς Γλυκύς. 1694/5 εἰς Τριαντάφυλλον Δημουλᾶν διὰ τὸν υἱόν τοῦ Ἰωάννου Ράφτη νυμφευθέντα Δ. 80. 1695, 10 Νοεμβρ. εἰς Ἀναστ. Λάλον Δ. 600 διὰ φυλακισμένους, πτωχοὺς καὶ κοράσια. 1695 εἰς Πάνον Τομαρᾶν διὰ τὴν κόρην τοῦ ποτε Γεωργίου Καρνάμη Δουκ. 36.9. 1695 8βρίου 10 εἰς Τριαντάφυλλον Δημουλᾶν διὰ τὴν κόρην τοῦ Στέλιου Οίχονόμου Δ. 80. 1696 Οκτωβρ. 25 εἰς Ἰω-

άννην Ἱερομνήμονα διὰ τὴν θυγατέρα τοῦ Διαμάντη Κοντογένη Δ. 80. 1698 Μαρτίου 20 εἰς Τριαντάφυλλον Δημοσύλλαν ὡς ἐπίτροπον τῆς Ἱεράσαβετ Ἱωάννου Μπορμπολίτη ὑπανδρευθείσης τὸν Δῆμον Παππάν Δ. 41.6. 1698 Ἀπριλ. 26 εἰς N. Καραγιάννην διὰ τοὺς ἀφημερίους Ἀρχιμανδρεῖου διὰ τὰ 4 παρελθόντα ἔτη 1694, 1695, 1696, 97, Δ. 80. Εἰς ίδιον διὰ τὴν Ζαχάρων θυγατέρα Σταύρου Δ. 80. 1699 Ἀπριλ. 2 εἰς Θεοδοσίῳ Νιούλον ἐπίτροπον τοῦ Μοναστηρίου ἁγ. Σωτῆρος Δ. 40.

Ritrovandosi creditrice la Cassa della Commissaria del quodam Epif. Igumeno di ragione della Ditta del precettor di Gianena giusto al legato del defunto Duc. 850 come pure del credito del legato del precettor di Atene altri Duc. 324 come nel libro secondo di detta commissaria che il saldo di tutto ascende a Duc. 1174 et rimanendo li medesimi infruttuosi tanto tempo per la mancanza dell' elezione degli precettori della Gianena come d' Atene et senza esser adempito quanto dalla testazione di E. Igumeno viene disposto. Perciò il g. g. Pietro Chrissafida manda parte ai colleghi suoi di Banca assieme a Pano de Geronimo sindico eletto Commissario dal detto testamento che dal corpo dei suddetti Duc. 850 siano estratti Duc. 650 creditrice la ditta del precettor di Gianena e dal capo delli duc. 324 creditrice la ditta del precettor di Athene, Duc. 200 che in tutto assommano a duc. 850 dei quali D. 400 siano impiegati alla distribuzione de poveri bisognosi della nation nostra di questa città giusto alla intenzione del quodam Epifanio et come parerà alla coscienza e discretion del Guardiano e Banca e sindici Commissarii ut sopra, per sollevo dell'anima del detto benefattore. Et li altri D. 450 siano consumati in sei felloni in crismi ricamato d'oro et dedotte dalli predetti Commissarii a beneficio et decoro della chiesa nostra di S. Giorgio, giusta la testazione del medesimo testatore et come parerà meglio alli Commissarii ut sopra. Per la parte votarono 6, de No nessuno. (firmati). Pietro Chrissafida G.G. M. Folevo, F. Bon, Zorzi Cancelier Dem. Cobli sindico e Pano de Geronimo sindico e commissario.

1686 Marzo 28. Segue la dispensa di Duc. 400 nominati poveri per mano del oltrascritto G. G. e vicario con la presenza anche del cappellan attuale Don Pugnalin Manoli. La distribuzione è stata fatta a 480 individui.

Μετάφρασις. Ἐπειδὴ τὸ ταμεῖον τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ ποτε Ἐπιφ. Ἡγου μένου εὑρίσκεται πιστωμένον εἰς τὴν μερίδα «διδασκάλου Ἱωαννί-

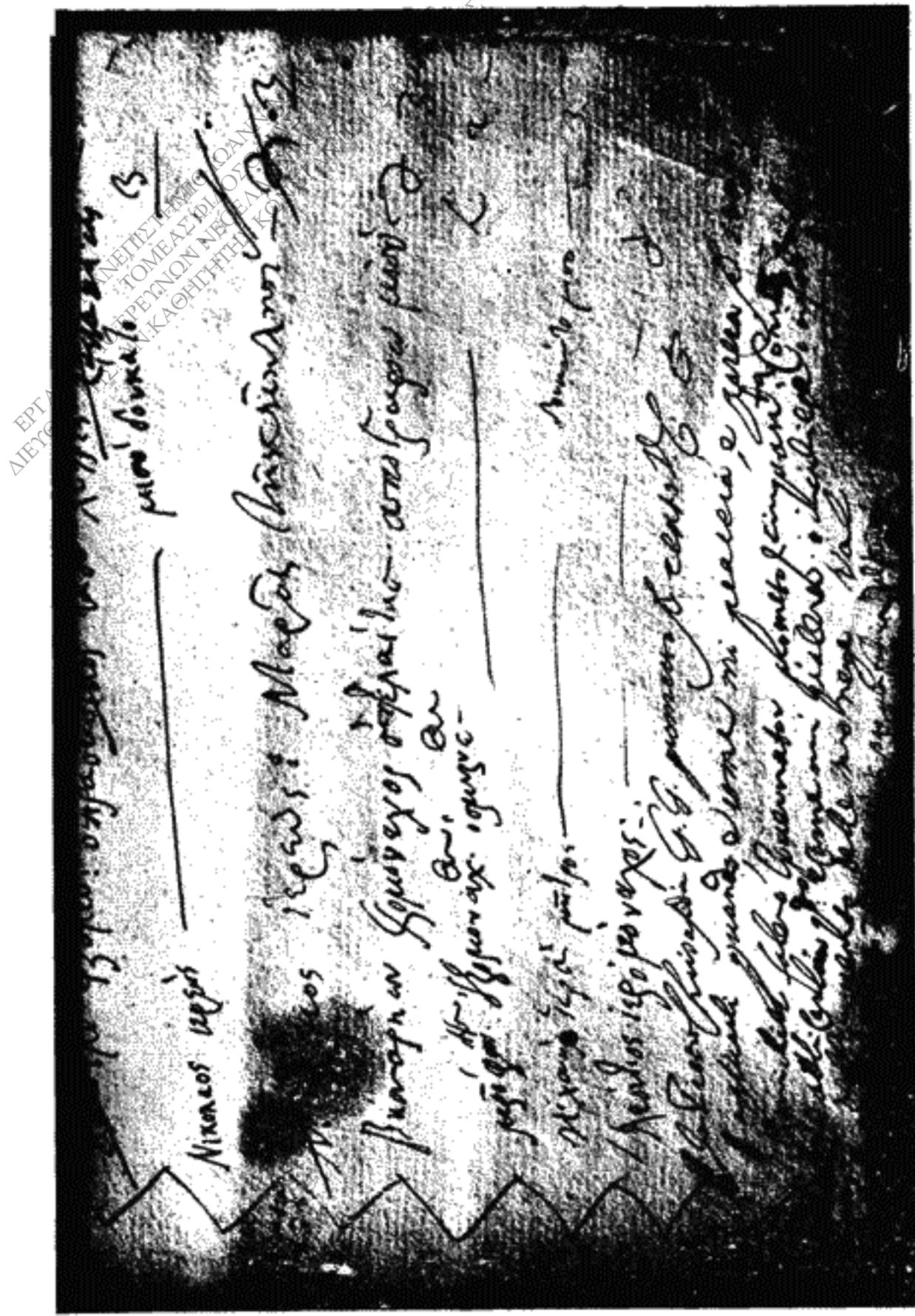
νων» συμφώνως κληροδοτήματι τοῦ ἀποβιώσαντος διὰ ποσὸν Δουκ. 850 ως ἑπίσης καὶ εἰς τὴν μερίδα διδασκάλου Ἀθηνῶν Δουκ. 324, ως ἐμφαίνεται εἰς τὸ δεύτερον Βιβλίον τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπείας, εἰς τρόπον ὥστε τὸ συνολικὸν πιστωτικὸν ὑπόλοιπον ἀνέρχεται εἰς Δουκ. 1174 καὶ ἐπειδὴ ταῦτα παραμένουν ἀτοκα τόσον καιρὸν διότι δὲν ἔξελέγησαν οἱ διδάσκαλοι Ἰωαννίνων καὶ Ἀθηνῶν καὶ δὲν ἔξετελέσθη οὕτω ἡ θέλησις τοῦ διαθέτου Ἐπιφ. Ἡγουμένου, διὰ ταῦτα δὲ μέγας Ἐπιστάτης Πέτρος Χρυσαφίδας ὑποβάλλει πρότασιν εἰς τὸν συναδέλφους του τοῦ Προεδρείου ως καὶ εἰς τὸν Πάπον τοῦ Ιερομνήμονα ἐλεγκτήν, διορισθέντα Ἐπίτροπον διὰ τῆς εἰρημένης διαθήκης, ἵνα ἀπὸ τὸ ποσὸν τῶν ρηθέντων 850 ἀφαιρεθοῦν Δουκ. 650 ἐκ τῆς μερίδος «διδάσκαλος Ἰωαννίνων» καὶ ἀπὸ τὴν μερίδα «διδάσκαλος Ἀθηνῶν» Δουκ. 200 ἢτοι ἐν ὅλῳ 850 Δουκάτα, ἐκ τῶν δποίων τὰ 400 θὰ διανεμηθοῦν εἰς πτωχοὺς ἔχοντας ἀνάγκην βοηθείας, δμοεθνεῖς μας ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, συμφώνως τῇ προθέσει τοῦ μακαρίτου Ἐπιφανείου καὶ ως ἡθελε φανῆ εἰς τὴν συνείδησιν καὶ διάκρισιν τοῦ Ἐπιστάτου καὶ Προεδρείου καὶ ἐλεγκτῶν Ἐπιτρόπων ως ἄνω, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ψυχῆς τοῦ εἰρημένου εὐεργέτου. Καὶ τὰ ἄλλα 450 θὰ δαπανηθοῦν διὰ τὴν κατασκευὴν 6 φελλονίων ἀπὸ χρυσοκεντημένον ὑφασμα Κρεμζί καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἐπιτρόπων θὰ δοθοῦν πρὸς δφελος καὶ στολισμὸν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, συνῳδὰ τῇ θελήσει τοῦ ίδίου διαθέτου καὶ ως ἡθελε φανῆ καλλίτερον εἰς τὸν ως ἄνω Ἐπιτρόπους.—¹⁾ Υπὲρ τῆς προτάσεως ἐψήφισαν 6 καὶ οὐδεὶς κατά. (ὑπογραφ.) Πέτρος Χρυσαφίδας, μέγας Ἐπιστάτης, Μ. Φόλεβος, Φ. Μπόν, Γ. Κατσιλιέρ, Δημ. Κουμπλῆς ἐλεγκτής καὶ Πάνος Ιερομνήμων ἐλεγκτής καὶ Ἐπίτροπος (Ἐκτελεστής),

1686 Μαρτίου 28. Ἐπεται ἡ διανομὴ τῶν Δουκάτων 400 εἰς πτωχούς, διὰ χειρὸς τοῦ εἰρημένου μεγάλου Ἐπιστάτου, τοῦ Βικαρίου καὶ παρουσίᾳ τοῦ νῦν ἐφημερίου Ἐμμανουὴλ Μπουνιαλῆ.—²⁾ Η διανομὴ ἐγένετο εἰς 480 ἀτομα.

* *

Καὶ ἥδη ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν Μιχαὴλ Μῆτρον.—Οὗτος παρέμεινεν ως διδάσκαλος ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ τῆς 8 Μαρτίου 1686 μέχρι τῆς 28 Ιουνίου 1687 καὶ ἐμισθοδοτήθη μὲ 150 Δουκάτα, ἐξ ὧν τὰ τελευταῖα 50 ἔλαβε παρὰ τοῦ μεγάλου Ἐπιστάτου Ἀνδρέου Κοθώνη, ἐξ Ἀρτης, τῇ 5 Ιουλίου 1687 εἰς οὕγγαρα¹⁾ καὶ ἀφοῦ προηγουμένως παρουσίασε τὸ ἐν

1) Τὰ οὕγγαρα ἥξιςον 16 λίρας Ἐνενιάς, ἐνῷ τὸ Δουκάτον Ιοσιδυνάμει μὲ λίρας 6 καὶ σολδία 4.

Ε.Υ.Δ της Κ.Τ.Ι.Κ.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: AN.KAΘΗΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ.ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Ε.γ.δ της Κ.π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

τῷ πρακτικῷ τοῦ διορισμοῦ του καθιερωμένον πιστοποιητικὸν τοῦ τότε Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μελετίου ὑπὸ χρονολογίαν 27 Ἰουνίου 1687. Ἐκ τῆς Βενετίας ὁ Μῆτρος μετέβη εἰς Ἰωάννινα δπου καὶ διωρίσθη παρὰ τοῦ ἔκει Μητροπολίτου καὶ τῶν προυχόντων διδάσκαλος τῆς τοῦ Ἐπιφανείου Σχολῆς, ὡς τοῦτο γίνεται δῆλον διὰ τοῦ κάτωθι πρακτικοῦ¹⁾ τῆς ἐν Βενετίᾳ Συνελεύσεως τῶν 40 καὶ προσθήκης.

1688 Marzo 24 Il Capitolo de 40 e Zonta conferma con 36 voti Si e no O. la nomina del Rev. Michel Mitro come precettore della Scuola Epifanio Igumeno di Gianena, eletto dal Metropolita e notabili di quella citta, come appare dall' attestato inviato.—La conferma è per tre anni giusto il Testamento.

(Μετάφρασις: 1688 Μαρτίου 24. Ὁ Σύλλογος τῶν 40 καὶ Προσθήκης ἐπικυρώνει μὲ 36 ψήφους ὑπὲρ καὶ οὐδεμίαν κατά, τὸν διορισμὸν τοῦ αἰδεσιμωτάτου Μιχαὴλ Μήτρου ὡς διδασκάλου ἐν τῇ Σχολῇ Ἐπιφανείου Ἡγουμένου ἐν Ἰωαννίνοις, ἐκλεγέντος παρὰ τοῦ Μητροπολίτου καὶ προυχόντων τῆς πόλεως ἐκείνης, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ σχετικοῦ πιστοποιητικοῦ τοῦ ἀποσταλέντος. Ἡ ἐπικύρωσις συμφώνως τῇ διαθήκῃ εἶναι διὰ τρία ἔτη).

Εἰς τὸ libro de governatori τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 31 Ἰουλίου 1690 ἀναγγιγνώσκομεν ἐν σελ. 169. «Δουκάτα 200 μετρηθέντα εἰς τὸν κ. Στέφανον Τσιγαρᾶν ὡς πληρεξούσιον τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις διδασκάλου αἰδεσιμωτάτου Μιχαὴλ Μήτρου, διὰ μισθοδοσίαν δύο ἔτῶν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ἐπιφανείου Ἡγουμένου».

Καὶ τῇ 28 Ἀπριλίου 1691 τὸ αὐτὸν Κατάστιχον καὶ ἐν σελ. 181 περιέχει τὴν ἔξης ἐγγραφήν : «εἰς τὸν κ. Στέφανον Τσιγαρᾶν, ὡς πληρεξούσιον, ἐμετρήθησαν Δουκάτα 100 ὡς μισθοδοσία τοῦ αἰδ. Μιχαὴλ Μήτρου διδασκάλου Ἐπιφ. Ἡγουμένου διὰ τὴν ὑπηρεσίαν του ἐπὶ ἐτοῖς».

Μετὰ τὴν ἐκκνοήν τῆς τριετίας, ὁ Μητροπολίτης μετὰ τῶν προυχόντων ἔξελεξαν καὶ αὖθις διὰ μίαν νέαν τριετίαν τὸν Μήτρον καὶ τὴν αἵτησίν των ταύτην ἐπεκύρωσεν ὁ Σύλλογος τῶν 40 καὶ Προσθήκης ἐν Βενετίᾳ τῇ 8 Δεκεμβρίου 1691 (ὅρα Capitolare σ. 205). 'Αλλ' ὁ Μῆτρος δὲν ὑπηρέτησε τὴν φορὰν ταύτην εἰμὴ μόνον ἐν ἐτοῖς, διότι ὡς ἀναφέρει ὁ βιογράφος του ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ τοῦ Μελετίου τῇ ἐκδοθείσῃ ὑπὸ N.

1) Ἱδε Capitolare ἀρ. 194 ἐν σελ. 163.

Γλυκέως τῷ 1728¹ «Τοῦ Ναυπάκτου δὲ καὶ Ἀρτης Μητροπολίτου καὶ Βαρθολομαίου πρὸς Κύριον ἐνδημήσαντος καὶ τῶν ἔξ "Ἀρτης ζητησάντων αὐτὸν Ἀρχιερέα, ἀπελθὼν εἰς Ἀδριανούπολιν ὅπου τότε ὁ Κων/πόλεως Πατριάρχης ἦν μετὰ τῆς Συνόδου, Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης κεχειροτόνηται Μητροπολίτης ἐν ἔτει αχθβ' ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ, Μελέτιος μετωνομασθεῖς», ἔχειριτονήθη Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης Μητροπολίτης. Τὴν δὲ ἀμοιβὴν διὰ τὸ δλίγον χρονικὸν διάστημα ὃποῦ ἐδίδαξεν ἐν Ἰωαννίνοις ἦτοι ἐπὶ ἐν περίπου ἔτος, τὴν ἀπέσυρεν ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τῆς Ἑλλην. Κοινότητος Βενετίας ὁ Μιχαὴλ Γλυκὺς ὡς ἔμφαίνεται ἐκ τῆς κάτωθι ἐγγραφῆς κατακεχωρημένης εἰς τὸ libro de governatori καὶ ἐν σελ. 227· «1694 Αὐγούστου 31 εἰς τὸν Μιχαὴλ Γλυκὺν ἀπὸ τὴν Ἐπιφοροπείαν Ἐπιφα νείου Ἡγουμένου καὶ διὰ λ/σμὸν τοῦ διδασκάλου Μελετίου Μήτρου Ἀρχιεπισκόπου Ἀρτης διὰ τὸν καιρὸν ποῦ ὑπηρέτησεν ἐν Ἰωαννίνοις ὡς διδασκαλος, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Πιστοποιητικοῦ καὶ πληρεξουσίου, ἐμετρήθησαν Δουκάτα 120. (Τὸ Ἰταλικὸν κείμενον ἔχει οὕτω. 1694 «Agosto 31 a Michel Glichi, dalla Commissaria Epifanio Igumeno, pel maestro Meletio Mitro Arcivercovo dell' Arta per il tempo che servi in Janina per maestro come dalla fede e procura appare, furono contati Ducati 120».

**

Παρθένιος Κατζιούλης

Ἀποχωρήσαντος αἰφνιδίως τοῦ Μιχαὴλ Μήτρου οἱ ἐν Ἰωαννίνοις προύχοντες μετὰ τοῦ Μητροπολίτου, διώρισαν ἀμέσως καὶ χωρὶς προηγουμένως νὰ ζητήσουν, ὡς ὄφειλον, τὴν ἐγκρισιν τοῦ ἐν Βενετίᾳ Συλλόγου τῶν 40 καὶ Προσθήκης, ὡς διδασκαλον τῆς τοῦ Ἐπιφανείου Σχολῆς τὸν ιερομόναχον Παρθένιον Κατζιούλην τὸν ἐκ Μετσόβου, τὸν μετέπειτα συγγράψαντα τὰ «Ἀποφθεγμάτων Ἀπανθίσματα» (ὅρα ἀρ. 77 ἡμετέρου Καταλόγου ἐκδόσεων N. Γλυκέως «Ἡπειρ. Χρονικὰ» I'. 1935).

Καὶ ἵδον παραθέτομεν κατωτέρῳ τὸ κάτωθι λίαν διαφωτιστικὸν πρακτικὸν τοῦ ἐν Βενετίᾳ Συλλόγου τῶν Ἑλλήνων:

«Capitolare 195 ἐν σελίδῃ 233. Febbrajo 15 τοῦ ἔτους 1692/3².

1) Τὸν βίον Μελετίου τὸν ἐν τῷ Γεωγραφίᾳ τὸν ὥπ' ἀγνώστου βιογράφου συνταχθέντα τὸν ἀντέγραψε καὶ κατεχώρησε καὶ ὁ ἐκδότης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἰστορίας Μελετίου, Γεώργιος Βενδότης (Βιέννη 1783 ίδε Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην ὥπ' ἀρ. 2 D. 41—42—43).

2) Ἡ 15 Φεβρουαρίου ἥτο τοῦ 1692 κατὰ τὸ Ἐνετικὸν ἔτος καὶ τοῦ 1693 κατὰ

Essendo stato eletto per maestro nella città di Gianena il molto Reverendo Partenio, come dalle attestazioni mandate dal Rev. Arcivescovo di Janina et primati, per Epif. Igúmeno, e dovendo esser approvato dal Venerando Capitolo, manda parte il g. g. Calichiopoulos perchè sia approvato per maestro di Janena il sopradetto Partenio per anni tre, mentre però venissero fede autentiche che il detto sia dotto in scienze greche e latine, ciò nel termine di mesi sei, non venendo le quali detta parte sia nulla». Votarono per il si 35 e per il no 6. (Μετάφρασις 15 Φεβρουαρ. 1692/1693. Ἐκλεγέντος ὡς διδασκάλου ἐν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων τοῦ πολὺ σεβασμίου Παρθενίου, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὰ πιστοποιητικὰ τὰ σταλέντα παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰωαννίνων καὶ τῶν Προυχόντων, διὰ τὸν Ἐπιφ. Ἡγούμενον, καὶ ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἐπικυρωθῇ ὁ διορισμὸς παρὰ τῆς Σεβασμίας Ὁμηροφεως, ὁ μέγας Ἐπιστάτης Χαλκιόπουλος ὑποβάλλει πρότασιν, ἵνα ἀναγνωρισθῇ ὡς διδάσκαλος Ἰωαννίνων ὁ εἰρημένος Παρθένιος διὰ τρία ἔτη, ἀλλ' ὑπὸ τὸν δρον νὰ ἔλθουν ἐντὸς ἐξ μηνῶν τὰ πιστοποιητικὰ διτὶ ὁ διοριζόμενος εἶναι ἀξιος

τὸ κοινόν. Τῷ 30 Οκτωβρ. 1701 ὁ Λάμπρος Μαρούτζης ἐξ ὄντος τοῦ πατρός του Πάνου ἔλαβε Δουκ. 41.6 ὡς πληρεξούσιος τῆς θυγατρὸς τοῦ Σίμωνος Μποσταντζῆ, κληροδότημα Ἐπιφανείου Ἡγουμένου. Τῷ 1702 Μαρτίου 8 ὁ Μιχαήλ Γλυκὺς διὰ τὴν θυγατέρα τοῦ Διαμαντζιᾶ Ἰωαννίνων ἐπίσης Δουκ. 41.6. Καὶ ἀλλα 41.6 ἔλαβεν ὁ Μιχαήλ Ἰωάννου διὰ λ/σμὸν Δῆμου Βασιλοπούλου ὑπὲρ τῆς Βασιλικῆς τοῦ Βασιλί Σαράτι (πιθανῶς Σαράτη ή Σαράφη) ἐπὶ τῇ βάσει πιστοπ. τῆς 2 Μαΐου 1698. Ὁ ίδιος Μιχ. Ἰωάννου Δ. 80 διὰ λ/σμὸν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξίου μετρήσαντος τὸ ποσὸν εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Λουδοβίκου Ξάνθη ἐκ τοῦ κληροδ. Ἐπιφαν. Ἡγουμένου. 1704 Μαΐου 2 ὁ Ἰωάννης Πάνος ἔλαβε Δουκ. 80 διὰ Σμαραγδαν Ἰωάννου Τσαμπανίκου ὑπανδρευθεὶσαν τὸν Ἰωάννην Μαπούρην. 1705 Μαρτίου 9. Ὁ Χριστόδ. Κωνσταντῖς διὰ τὴν Χάϊδων Ἀναστ. Πολίτη συμφώνως πιστοπ. Μητροπολίτου Κου Κλήμεντος γραμμένου τῷ 1704 ἔλαβε Δ. 71. Ἐπίσης τῷ 1706 Φεβρ. 19 ὁ Μιχ. Ἰωάννου ἔλαβε διὰ τὴν Ἀλεξάνδραν τοῦ Ἰωάννου Γούναρη καὶ διὰ τὴν Σωζάναν τοῦ ποτε Λεονδαρῆ Καβάλλα. ὑπανδρευθεὶσαν τὸν Ἰωάννην Ἀλεξίου Χρυσικοῦ Δουκ. 81. 1710/11 Φεβρ. 17 ὁ Ν. Καραγιάννης διὰ φυλακισμένους Ἰωαννίνων (Κληροδ. Ἡγουμένου) Δ. 41.6 ὁμοίως διὰ τὴν Σωζάναν θυγατέρα τοῦ Πάνου Μπακάλη ὑπανδρευθεὶσαν τὸν Δῆμον Ἰωάννου, ὅμ. διὰ τὴν θυγατέρα τοῦ Πάνου Τσομπενίκου ὑπανδρευθεὶσαν τὸν Δαρεῖον τοῦ Ἰωάννου Ξεστοῦ, ὅμ. διὰ τὴν Σωζάναν θυγατέρα Θεοδώρου Καμτζίκη ὑπανδρ. τὸν Ἀναστάσιον Ἀθανασίου ὅμ. διὰ τὴν Χάϊδων θυγατέρα τοῦ Βασιλείου Ψωμᾶ ὑπανδρ. τὸν Διαμάντην Ψωμᾶν. 1716 Μαρτίου 12. Ὁ Γεωργιος Δράκος πληρεξούσιος τῆς Ἐλισσάβετ Γεωργίου ὑπανδρευθεὶσης τὸν Ἰωάννην Καζαντζῆν Δ. 27 καὶ διὰ τὴν Ἀλεξάνδραν τοῦ Στεφάνου Κράχη ὑπανδρευθεὶσαν τὸν Δημήτριον Σαμπάκον.

1737 Ἀπριλ. 8. Ὁ Λέων Καραγιάννης ἔλαβε Δ. 82,12 ὡς πληρεξούσιος δύο νεανίδων ἐξ Ἰωαννίνων : τῆς Μάρθας θυγατρὸς τῆς Σωζάνας Διαμαντοπούλου Δ. 41.6 καὶ τῆς Μόσχως θυγατρὸς Νικολάου Παραμυθιώτη ἔτερα 41.6.

εἰς τὰς Ἑλληνικὰς καὶ λατινικὰς ἐπιστήμας, καὶ ἐν ᾧ περιπτώσει δὲν ὑποβληθοῦν τὰ πιστοποιητικὰ ἐντὸς τῆς ἀνω προθεσμίας, ἢ πρᾶξις αὕτη θὰ θεωρηθῇ ἄκυρος».

Τύπερ τῆς προτάσσεως ἐψήφισαν 35 καὶ ἐναντίον ταύτης ἐψήφισαν 6. Τὸ δτὶ δ Παρθένιος σύντος εἶναι δ Κατζιούλης καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν κάτωθι ἔγγραφῶν· Κον. εἰς τὸ βιβλίον τῶν Γκοβερνατόρων καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 31 Οκτωβρίου 1694· ἐν σελ. 226 εὑρηται ἡ ἔξῆς ἐγγραφή: «Ἐἰς τὸν ο. Στέφανον Τζιγαρᾶν ὡς πληρεξούσιον τοῦ Παρθενίου Κατζιούλη¹ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν του ὡς διδασκάλου συμφώνως τῷ πιστοποιητικῷ καὶ πληρεξούσιῳ ἐγγράφῳ, ἐμετρήθησαν Δουκάτα 100 ἥτοι λίραι 620».

Καὶ ἄλλῃ: «1694/5 Φεβρουαρ. 5. Εἰς τὸν Στέφανον Τζιγαρᾶν ὡς πληρεξούσιον Παρθενίου Κατζιούλη διδασκάλου Ἰωαννίνων ἐμετρήθησαν λίραι 372». Καὶ ἐτέρᾳ δόμοια διὰ 100 Δουκάτα τῷ 1696 καὶ ἄλλῃ τῷ 1697 καὶ ἄλλῃ τῷ 1698 Μαρτίου 1 ὡς ἔξῆς: a Stefano Cigarà come Procurator di Parthenio Catziouli maestro del Seminario Igumento in Ioanina per l'anno 1697 Ducati cento. (ἥτοι εἰς τὸ Στέφανον Τζιγαρᾶν ὡς πληρεξούσιον τοῦ Παρθενίου Κατζιούλη διδασκάλου τοῦ Ἱεροσπουδαστηρίου Ἡγουμένου ἐν Ἰωαννίνοις διὰ τὸ ἔτος 1697 Δουκάτα 100). Καὶ ἄλλῃ τῇ 12 Μαρτίου 1698 εἰς τὸν ἴδιον, διὰ Παρθένιου Κατζιούλην διδάσκαλον τοῦ Ἱεροσπουδ. Ἡγουμένου διὰ Δουκ. 40 ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Πάνου Ἱερομνήμονος.

Τὸν Παρθένιον Κατζιούλην ἀνευρίσκομεν διδάσκαλον καὶ κατὰ τὸ 1700 καὶ 1701 ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κάτωθι ἀποδεῖξεων τῶν κατακεχωρημένων εἰς τὸ libro della Scuola No 79. — (1700 Luglio 18. — ho ricevuto io Stefano Cigarà dal clar. Zuane Gerolimo G. G. Ducati 82. 12 per il legato di quodam Epifanio Igoumeno che lassidò al maestro di Gianena che al presente si trova il reve-

1) Ἐπειδὴ εἰς τὸν ἡμέτερον Κατάλογον Ἐκδόσεων Ν. Γλυκέως («Ἡπειρ. Χρον. Ι σελ. 72) ἐδημοσιεύθη κατά τι παρηλλαγμένος ὁ τίτλος τοῦ συγγράμματος του, δίδομεν ἡδη τοῦτον ὡς ἔχει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, τῷ φυλασσομένῳ ἐν τῷ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ (ἀρ. 85 C. (218)) «Ἀποφθεγμάτων ἀπανθίσματα ἀγίων Πατέρων καὶ φιλοσόφων συλλεχθέντα παρὰ τοῦ ἐν Ἱεροδιδασκάλοις λογιωτάτου Κυρίου Παρθενίου τοῦ Κατζιούλη, προσφωνηθέντα δὲ τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ χρησιμωτάτοις αὐταδέλφοις Κυρίῳ Σαχαρίᾳ καὶ Κυρίῳ Νικολάῳ Σελέκῃ τοῖς ἐξ Ἰωαννίνων, τανῦν πρώτον τύποις ἐκδοθέντα καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθέντα· Ἐνετίσαιν αψη». παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων

con licenza dei superiori e privilegio

Κάτωθεν τοῦ τίτλου εὑρηται ἡ ἔξῆς χειρόγραφος φράσις: «ἐκ τῶν Ἰωάννου τοῦ Σάρρου».

rendo don Partenio Cazuli, qual procuratore del medesimo Catzouli come per fede e procura» (Μετάφρ.) 1700 'Ιουλίου 18. «Ἐλα-
βον ἐγὼ ὁ Στέφανος Τζιγαρᾶς ἀπὸ τὸν ἔνδοξον Ἰωάννην Ἱερομνήμονα,
Μέγαν ἐπιστάτην, Δουκάτα 82. 12 διὰ τὸ κληροδότημα τοῦ ποτε Ἐπιφ.
Ἡγουμένου ποὺ ἀφῆκε διὰ τὸν διδάσκαλον Ἰωαννίνων δπου τώρα εὐ-
ρίσκεται διὰ Αἰδ. δὸν Παρθένιος Κατζούλης καὶ τὰ λαμβάνω ὡς πληρεξού-
σιος τοῦ ἴδιου Κατζούλη ὡς τὸ πιστοποιητικὸν καὶ πληρεξούσιον...».

Εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον εὑρηται καὶ ἄλλη ἰδιόχειρος ἀπόδειξις τοῦ Τζι-
γαρᾶ Ἑλληνιστί: «1701 'Απριλίου 11. ἐλαβα εγὼ ὁ στεφανὴς Τζιγαρᾶς
» ἀπὸ τὸν ὅπιστεν δουκάτα ογδοήκοντα δύο μισο οπο εἰν διὰ τὸ σελά-
» φιον του διδασκάλου Παρθένιον Κατζούλη διὰ τὸ λεγάτο του μακα-
» ρήτι Επιφανιου ηγούμενον διὰ τοὺς 1700 τὰ δπ. τὰ λαβένο δς πρε-
» κουρατόρος του αὐτου διδασκάλου Κατζούλη απὸ Ιωάνηνα ηγουν 82.
» 12. 'Ακόμα ἐλαβα απο τον ανοθε δουκάτα σαράντα διὰ το λεγατο του
» ποτ πανου Γερομνήμου που αφηνη τοῦ αὐτου δασκαλου εὶ Ιωανηνα
» καὶ ομηως διὰ τους 1700 καὶ τάλαβα ὡς Πρεκουρατόρος δουκ. 40».

Καὶ φθάνομεν εἰς τὸ 1705/6 δτε ὑπὸ χρονολογίαν 19 Φεβρουαρίου
εὑρίσκομεν τὴν κάτωθι ἀπόδειξιν Ἰταλιστὶ «Ricevo io Lambro Ma-
ruzzi Duc. 80 per il legato Pano de Geronimo lasciato al Se-
minario di Epifanio Igoumeno in Gianena e questi per l'anno
1702, 1703 come per procura e fede del maestro Partenio Cat-
zouli e Ducati 165 per lo stesso Catzouli per legato di Epí-
fanio per gli anni 1702 - 1703». ήτοι λαμβάνω ἐγὼ διὰ τὸν Λάμπρο Μα-
ρούτσης Δουκ. 80 διὰ τὸ κληροδότημα Πάνου Ἱερομνήμονος ἀφεθὲν
εἰς τὸ Ἱεροσπουδαστήριον Ἐπιφ. Ἡγουμένου ἐν Ιωαννίνοις καὶ ταῦτα
διὰ τὰ ἔτη 1702, 1703, ὡς τὸ πληρεξούσιον καὶ πιστοποιητικὸν τοῦ δι-
δασκάλου Παρθενίου Κατζούλη καὶ ἔτερα Δουκ. 165 διὰ τὸν ἴδιον
ἐκ κληροδοτήματος Ἐπιφ. Ἡγουμ. διὰ τὰ ἔτη 1702, 1703».

Καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, ὅτε μὲν διὰ Νικόλαος Καραγιάννης, ὅτε δὲ
διὰ Λάμπρο Μαρούτσης εἰσέπραττον τὰ ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου Παρθενίου
Κατζούλη κληροδοτήματα. Ἡ τελευταία ἀπόδειξις Λάμπρου Μαρούτση
είναι τῆς 10 Φεβρουαρίου 1718/1719 καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔτος 1712.
Ἐως ἐδῶ φθάνουν αἱ ἀποδείξεις τῆς Σχολῆς.

Καὶ ἡδη γεννᾶται τὸ ἐρώτημα ἔως πότε ἐδίδαξεν διὰ Παρθένιος Κα-
τζούλης καὶ τίς διάδοχός του; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο τὴν ἀπάντησιν
μᾶς δίδει μία σημείωσις, ἣν δλως τυχαίως ἀνεύρομεν εἰς τὸν φάκελλον 7
ἀρ. 77. τοῦ 'Αρχείου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ είναι αὕτη λίαν
διαφωτιστική, ἔχουσα οὕτω:

«Nota dell' avanzo per mancanza di maestro in Gianina, legato quodam Epifanio Igumeno dal 1º Marzo 1717 che mancò di vita il Rev. Don Parthenio Cazuli sino al primo Agosto 1719 che subentrò il Rev.do Don Ballano Vassilopoulo, sono anni due e mesi 5 a 54 Ducati all' anno fanno Duc. 130.12 e questi da impiegarsi, cioè metà che sono Duc. 65.6 a poveri e metà in paramenti per la chiesa di San Giorgio dei greci. Simile legato quodam Pano de Geronimo per anni due e mesi cinque come sopra a duc. 26,16 all' anno da impiegarsi in paramenti sacerdotali per la suddetta chiesa Duc. 64,10 in tutto». (Μετάφρασις): «Σημείωσις τοῦ περισσεύματος ἐν ἔλλειψει διδασκάλου ἐν Ἰωαννίνοις, ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ποτε Ἐπιφανίου Ἅγουμένου ἀπὸ τῆς 1ης Μαρτίου 1717 δτε ἀπεβίωσεν ὁ αἰδέσιμος Δὸν Παρθένιος Κατζιούλης μέχρι τῆς 1ης Αὐγούστου 1719 δτε ὑπεισῆλθεν ὁ αἰδέσιμος Δὸν Μπαλάνος Βασιλόπουλος καὶ εἶνε δύο ἔτη καὶ μῆνες πέντε πρὸς 54 : Δουκάτα ἐτησίως, κάμνουν Δουκάτα 130.12 καὶ ταῦτα θὰ χρησιμοποιηθοῦν κατὰ τὸ ημισυ ποῦ εἶνε Δουκ. 65.6 ὑπὲρ πτωχῶν καὶ κατὰ τὸ ἔτερον ημισυ εἰς ἕμερα ἀμφια διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἅγιου Γεωργίου τῶν Γραικῶν. Ὁμοίως ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Πάνου Ιερομνήμονος διὰ δύο ἔτη καὶ 5 μῆνας πρὸς Δουκ. 26.16 ἐτησίως θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς ἕμερα ἀμφια διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡιοι ἐν ὅλῳ Δουκ. 64.10».

Πολυτιμόταται αἱ πληροφορίαι ἃς μᾶς δίδει ἡ εἰρημένη σημείωσις. Μανθάνομεν οὕτω τρία τινά. Α') δτι ὁ Παρθένιος Κατζιούλης ἐδίδαξε συνεχῶς μέχρι τῆς 1ης Μαρτίου 1717, τούτεστιν ἐπὶ ἐν τέταρτον αἰῶνος. Β'.) δτι ἡ Σχολὴ Ἐπιφανίου παρέμεινε κλειστή, ἔλλειψει διδασκάλου καταλλήλου, ἐπὶ δύο ἔτη καὶ 5 μῆνας καὶ Γ').—καὶ τοῦτο διὰ πρώτην φορὰν ἔρχεται εἰς φῶς—δτι μετὰ τὸν Κατζιούλην, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς τοῦ Ἐπιφανείου Σχολῆς τῆς ἐπονομαζομένης Δευτέρας¹, ἀπὸ τῆς 1ης Αὐγούστου 1719 ὁ πολὺς Μπαλάνος Βασιλόπουλος, ὁ μετέπειτα λαμπρόνας διὰ τῆς καρποφόρου διδασκαλίας του τὴν Σχολὴν τοῦ Γγιόνμα, ἦν καὶ απρότητη ώνομαζον. Οὐδεμία συνεπῶς, καθ' ἡμᾶς, ἀμφιβολία ὑπάρ-

1) Τὰ ἀρχικῶς 100 δουκάτα περιφρίσθησαν εἰς 54, λόγῳ τῆς ὑποβιβάσεως τοῦ τόκου ἀπὸ 5 % εἰς 3 % καὶ τῆς ἐπιβληθείσης μικρᾶς φορολογίας ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων, ἐκ μέρους τῆς Ἐνετικῆς Ἀριστοκρατίας.

2) Δευτέρα ώνομάζετο ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι Ιδρύθη ἐν Ἰωαννίνοις μετά τὴν τοῦ Γγιόνμα, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἵσως διότι τὸ ἐσόδον ταύτης ἐν συγχρίσει πρὸς τὴν ἄλλην ἦτο κατὰ πολὺ ὑποδεέστερον.

χει δτι τὸ εἰς τὸ «Ἀντιδοτάριον» τοῦ 1724 «ἐπίγραμμα» Μπαλάνου Ρίζου Καθηγητοῦ τῆς τῶν Ἰωαννίνων Δευτέρας Σχολῆς ώς καὶ τὰ εἰς τὴν Γεωγραφίαν τοῦ Μελετίου δύο ἐπιγράμματα¹⁾ τοῦ «Λογιωτάτου Κυρίου Μπαλάνου Ρίζου», οἱ οἵκουν εἰς τὸν Μπαλάνον Βασιλόπουλον.

Δὲν γνωρίζομεν ἐπαριθμῶς ἐπὶ πόσα ἔτη ἐδίδαξεν ὁ Μπαλάνος ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Ἐπιφανίου, διότι τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἑλλην. Κοινότητος παρουσιάζουν κενά τινα κατὰ τὰ ἐπιόντα ἔτη. Μίαν μόνην δινεύρομεν ἔνδειξιν καθ' ἥν ὁ Μέγας Ἐπιστάτης τῆς Κοινότητος Λάμπρος Μαρούτσης ὑπέβαλε τῷ 7 Ἀπριλίου 1726 εἰς τὸν Σύλλογον τῶν 40 καὶ Προσθήκης (Πρακτικὰ τόμος VIII σελ. 130) ἵνα τὰ Δουκάτα 129.16 τὰ διαθέσιμα συνεπείᾳ ἐλλείψεως διδασκάλου ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Ἐπιφανείου ἐν Ἰωαννίνοις δσον καὶ τὰ ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Πάνου Ιερομνήμονος διὰ τὴν αὐτὴν σχολὴν προωρισμένα, δαπανηθοῦν συμφώνως τῇ διαθήκῃ, εἰς ἀγορὰν Ιερῶν ἀμφίων διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἅγιου Γεωργίου τῶν Γραικῶν²⁾.

Ὑπολογίζοντες δθεν τὰ ἐτήσια ἔσοδα ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου ἐκ τοῦ Κληροδοτήματος Ἐπιφ. Ἕγουμένου εἰς δουκάτα 54, ώς ἀνωτέρῳ εἶδομεν, καὶ εἰς Δουκ. 26.16 ἐτησίως τὰ τοῦ Ιερομνήμονος, τὸ διλικὸν ποσὸν τῶν διαθεσίμων 129.16 ἀντιτροσωπεύει χρονικὸν διάστημα δέκα ἔννεα περίου μηνῶν, καθ' οὓς ἀποχωρήσαντος τοῦ Μπαλάνου Βασιλοπούλου ἡ Σχολὴ παρέμεινεν ἀνευ διδασκάλου. Κατὰ ταῦτα δ Μπαλάνος ἐδίδαξεν εἰς τὴν τοῦ Ἐπιφανείου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1725. Καὶ ενδίσκομεν εἰς τὸ Βιβλίον Ἐπιτροπείας Π. Ιερομνήμονος ὑπ' ἀρ. 100 τὴν κάτωθι σχετικὴν ἐγγραφὴν «1733 Dicembre 28. Michele Caragiani come procuratore di Ballano Vassilopoulos precettore a Janina riceve Ducati 54 per rate due dicesi Luglio e Novembre 1721 et doversi 1724 a Marzo 1725». (Μετάφρ.) 1733 Δ/θρίου 28. ὁ Μιχαὴλ Καραγιάννης ώς πληρεξούσιος τοῦ Μπαλάνου Βασιλοπούλου διδασκάλου ἐν Ἰωαννίνοις, λαμβάνει Δουκάτα 54 διὰ δύο δόσεις ἥτοι Ἰουλίου καὶ Νοεμβρίου 1721 καὶ δτι τοῦ ὀφείλεται τὸ 1724 ἕως τὸν Μάρτιον 1725». Ἐκ τῆς ἀποδείξεως ταύτης καταφαίνεται δτι δ Μπαλάνος ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ Μαρτίου 1725 εἰς τὴν τοῦ Ἐπιφανείου Σχολὴν καὶ ἀποχωρήσας ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς τοῦ Γγιόνμα Σχολῆς, ώς θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ σχετικὸν Κεφάλαιον.

Ἄγνοοοῦμεν ποῖος διωρίσθη ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Ἐπιφανείου ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Μπαλάνου. Μία ἔνδειξις ἀνευρέθη εἰς τὸ ρηθὲν βιβλίον ὑπ' ἀρ. 100 τοῦ Π. Ιερομνήμονος, ἐν ᾧ γίνεται δῆλον δτι

1) 2) "Ορα ἡμ. Κατάλ. Ἐκδ. Γλυκέως («Ἡπαρ. Χρον.» I. σελ. 68 καὶ 76).

τὴν Αὐγούστου 1ην 1739 ὁ Μιχαὴλ Καραγιάννης εἰσέπραξεν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Π. Ιερομνήμονος διὰ τὰς δύο δόσεις Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου 1725 Δουκ. 26.16 ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου Ἀλεξίου Σπανοῦ διὰ τὸ σχολεῖον Ἐπιφανεῖου Ἕγουμένου, ἀλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰσπραχθὲν τῷ 1739 φαίνεται δτὶ καθυστερεῖτο καὶ δὲν παρέχει συνεπῶς καμμίαν ἔνδειξιν δτὶ τῷ 1725 ἡτο ἥδη διδασκαλος δ Σπανὸς¹ διορισθεὶς τοιοῦτος τῷ 1736/37· ἄλλως τε κατὰ τὸ ἔτος ἑκεῖνο, ὡς προλαβόντως ἀνεφέραμεν, ἡ Σχολὴ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Μπαλάνου, παρέμεινε κλειστῆ. Καὶ εὖλογον ἥδη γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Τίς διδάσκας κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1726–1736 δεκαετίαν; Τὰ Πρακτικά, ἀτυχῶς, τῆς Κοινότητος εἶνε βωβά. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸ γεγονός δτὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς τὴν Προεδρείαν τῆς Ἐλληνικῆς Κοινότητος ἐνηλλάσσοντο—ῶς γίνεται καταφανὲς ἐν τῷ σχετικῷ Καταλόγῳ τοῦ Κεφ. ΙΖ' — Ἡπειρῶται καὶ κατὰ συνέπειαν δ ἔλεγχος διὰ τοὺς ἐν Ἰωαννίνοις διορισμοὺς διδασκάλων, εἴχε κάπως χαλαρωθῆ. Εἶναι δ' ἀφ' ἑτέρου βέβαιον δτὶ κατὰ τὴν ὑπὸ κρίσιν δεκαετίαν ἡ Σχολὴ δὲν παρέμεινεν ἀνεν διδασκάλου, καθόσον ἐντοιαύτῃ περιπτώσει, τὰ δι' αὐτὸν προοριζόμενα ποσά, θὰ διετίθεντο συμφώνως τῇ Διαθήκῃ δι' ἄλλους ἀγαθοεργοὺς σκοπούς, ἀλλὰ περὶ τοιοῦτου τινὸς οὐδεμία μνεία γίνεται εἰς τὰ Πρακτικά. Μὴ ἔχοντες δθεν θετικὰ στοιχεῖα, καταφεύγομεν εἰς μίαν ὑπόθεσιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον βάσιμον, δτὶ δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Μπαλάνου, διαδεχθέντος εἰς τὴν τοῦ φροντιστηρίου Γγιόνμα διεύθυνσιν, τὸν Μεθόδιον Ἀνθρακίτην, δ τελευταῖος οὗτος φαίνεται δτὶ προσελήφθη εἰς τὴν τοῦ Ἐπιφανείου Σχολῆς καὶ ἐφόσον ἡτο γνωστότατος εἰς τοὺς ἐν Βενετίᾳ, καθὸ χρηματίσας ἐπὶ δεκαετίαν ἐφημέριος (ὅρα Κεφ. ΙΗ'), καὶ ἐκ τῶν λογιστέρων τοῦ καιροῦ ἑκείνου, ἐθεωρήθη πιθανῶς περιττὴ ἡ ἀποστολὴ πιστοποιητικῶν ἐξ Ἰωαννίνων εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ Σύλλογον τῶν 40, διὰ τὴν

1) Εἶναι δ συγγραφεὺς τῶν πρὸς τὸν Σταῦρον Μουλαῖμην καὶ Μελέτιον Μῆτρον ἐπιγραμμάτων (Πρβλ. «Ἡπειρ. Χρον.» Ι'. σελ. 68, 76) καὶ δ μεταφραστὴς τῆς ἔξαβι-βλου τοῦ Ἀρμενοπούλου («Ἡπειρ. Χρον.» ἐνθ' ἀν. σ. 80 σελ. 621 τὸ δλον ἐργον ἐξ ἀν 59 τὸ εὐρετήριον καὶ σελ. 66 τὸ περὶ συνοικεσίων σύγγραμμα τοῦ Σπανοῦ). Πρώτην τώρα φοράν μανθάνομεν δτὶ δ Σπανὸς ἔχεται τοῦ διδασκαλος τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Σχολῆς. Ἐπίσης γνωρίζομεν ἥδη ἐπαχριβῶς τὸ ἔτος τοῦ θανάτου του. α) Αἱ αὐθεντικαὶ αὐταὶ πληροφορίαι συμπληρώνουν τὴν ἐν τοῖς «Ἡπειρ. Χρον.» (1926 Τ. Γ'). δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Δυοβουνιώτου ἀξιόλογον περὶ Ἀλεξίου Σπανοῦ μονογραφίαν. Ο Σπανὸς εἴχε καὶ δύο θυγατέρας δνόματι Ξάνθων καὶ Σμαράγδαν· ἀμφότεραι ὑπανδρευθεῖσαι ἐτυχον τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Πάνου Ιερομνήμονος (ὅρα σχετ. Κεφ.).

α) Ἰδε σελ. 82.

καθιερωμένην ἔγκρισιν. Τὴν ὑπόθεσίν μας ταύτην περὶ τοῦ Μεθοδίου ἐνισχύουν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Παπαδοπούλου Βρετοῦ γραφέντα ἐν τῇ περὶ Εὐγενίου Βουλγάρεως ἀξιολόγῳ μονογραφίᾳ¹⁾, τῇ συγγραφείσῃ ἐπὶ τῇ βάσει αὐθεντικῶν—κατὰ τὴν βεβαιώσιν τοῦ συγγραφέως—ἔγγραφων καὶ ἣν περὶ πολλοῦ ποιεῖται καὶ δι πολὺς Legrand. (περιληπτικὴ μετάφρασις ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἐκδόσεως): «Ο Εὐγένιος Βούλγαρης, γράφει δὲ Βρετός, ἔγεννήθη τῷ 1716, καὶ ἀφοῦ παρηκολούθησεν ἐν Κερκύρᾳ τὰ στοιχειώδη μαθήματα μετέβη εἰς Ἀρταν ἔνθα ἐσπούδασεν ἐγκυκλοπαιδείαν παρὰ τῷ Ἀθανασίῳ Κρητικῷ. Ἐκεῖθεν μετέβη πρὸς τελειοποίησιν εἰς Ἰωάννινα ἔνθα ἐδίδασκεν δὲ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης, οὗτος καὶ ἀνεδείχθη δὲ ἀριστος τῶν μαθητῶν . . . εἴτα προχειρισθεὶς εἰς διάκονον μετέβη εἰς Ζάκυνθον δποῦ δὲ θεῖνς του ἐπέμεινε νὰ χειροτονηθῇ ἵερεὺς καὶ ἀναλάβῃ τὴν ἐνορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φανερωμένης²⁾. Ἐπειδὴ δμως ἔχρειάζετο πρὸς τοῦτο νὰ γίνῃ ψηφοφορία ἐκ μέρους τῶν ἐνοριτῶν, δὲ Εὐγένιος ἀπεποιήθη τὸν δρόν τοῦτον καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα παρὰ τῷ Γυμνασιάρχῃ Μεθοδίῳ, δστις μετὰ χαρᾶς τὸν ὑπεδέχθη καὶ δὲν ἔπαινε νὰ ἔξυμνῃ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προσόντα τοῦ ἐκλεκτοῦ μαθητοῦ του, τόσον ὥστε ἐπέσυρε τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ συμπαθείας ἐνίσιν πλουσίων Ἰωαννιτῶν ἐμπόρων, οἵτινες καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ἀποστείλουν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς τελοιοποίησιν τῶν σπουδῶν του, ἀναλαβόντες εἰς βάρος των τὰς σχετικὰς δαπάνας . . .»

Τούτων οὕτως ἔχόντων, ἀσφαλῶς δὲ Εὐγένιος, γεννηθεὶς τῷ 1716, θὰ ἡγε τότε τούλαχιστον τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ φθάνομεν οὕτως εἰς τὸ συμπέρασμα δτι δὲ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης παρέμεινε διευθυντὴς τῆς τοῦ Ἐπιφανείου Σχολῆς, μέχρι τοῦ 1736³⁾. Μετὰ τὴν παρέκβασιν ταύτην, ἐπαναρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐπισήμων Πρακτικῶν. Καὶ ίδον φθάνομεν εἰς τὴν 10ην Ἰανουαρίου 1736/37 καθ' ἣν ἐνεκρίθη (Πρακτ. Τόμ. IX σελ. 145) παρὰ τοῦ Συλλόγου τῶν 40 καὶ Προσθήκης δὲ διορισμὸς τοῦ Ἀλεξίου Σπανοῦ ὡς διδασκάλου τῆς τοῦ Ἐπιφανείου Σχολῆς διὰ μίαν τριετίαν, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς δποίας καὶ νέα ἐλήφθη ἀπόφασις τῇ 24 Φεβρουαρίου 1740/41 (τόμος X σελ. 9) παρὰ τοῦ ίδίου Συλλόγου διὰ ψήφων 43 κατὰ μιᾶς, πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ

1) Biographie de l'Archevêque Eugène Bulgari, redigée sur des documents authentiques par André Papadopoulos Vretòs. Athènes 1860.

2) Τὴν ἀναφέρει καὶ εἰς τὴν διαθήκην του τῆς 16 Ἀπριλ. 1805 καὶ ἀφίνει ὑπὲρ ταύτης 1000 ρούβλια.

3) Ἐν Βενετίᾳ καὶ Παδούῃ δὲ Εὐγένιος παρέμεινε μέχρι τοῦ 1742 δτε ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Μαρουτζαίων διὰ τὴν ἐν Ἰωαννίνοις Σχολήν (ὅρ. Κεφ. I').

διορισμοῦ του διὰ μίαν ἄλλην τριετίαν. 'Αλλ' ὁ Σπανὸς ἀπεβίωσε πρὸν ἦ συμπληρωθῆ τριετία, ὡς μαρτυρεῖ τὸ κάτωθι ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ (Τόμος Χ σελ. 32). 1742/43 Φεβραյοῦ I.— «passato a miglior vita il Signor Alessio Spando fu maestro a Janena e pervenute le nuove fedi di nuova nomina nella persona del Rev. Sacromonaco Paissio, manda parte il G. G. Lambro Saro perchè venga approvata la nomina giusto testamento Epifanio Jgumeno. Votarono per il Si № 36 e per il № 2.»

Μετάφρασις: 1742/43 Φεβρουαρίου 1. Τοῦ Ἀλεξίου Σπανοῦ, πρώην διδασκάλου ἐν Ἰωαννίνοις μεταστάντος εἰς καλλιτέραν ζωὴν καὶ ἀφιχθέντων τῶν νέων πιστοποιητικῶν διὰ νέον διορισμὸν διδασκάλου, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ αἰδ. Ἱερομονάχου Παΐσιου, ὑποβάλλει πρότασιν ὁ Μέγας Ἐπιστάτης Λάμπρος Σάρος, ἵνα ἔγκριθῇ ὁ διορισμός, συμφώνως τῇ διαθήκῃ Ἐπιφανείου Ἡγούμενου. Ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς προτάσεως 31 καὶ κατὰ 2.

Ο Παΐσιος¹⁾ οὗτος εἶναι ὁ Δήμαρος ὃς φαίνεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἔγγραφῆς: «1746 Μαρτίου 4. Τῇ προτάσει τοῦ Γεωργίου Καραγιάννη, Μεγάλου Ἐπιστάτου, ἔγκρινεται ὁ ἐπαναδιορισμὸς δι' ἄλλην μίαν τριετίαν τοῦ Ἱερομονάχου Παΐσιου Δημάρου διὰ τὸ Σχολεῖον Ἐπιφανείου Ἡγούμενου» (Τόμος Χ σελ. 72). Τὸν Παΐσιον Δήμαρον διεδέχθη ἐν τῇ διευθύνσει τῆς Σχολῆς ὁ Ἱερομόναχος Τρύφων ὃς μαρτυρεῖ τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ: (Τόμος Χ σελ. 174). «1755 Φεβρουαρίου 2 διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ διδασκάλου Ἰωαννίνων μοναχοῦ Τρύφωνος, λόγῳ τοῦ δτι. ἐξέπνευσεν ἡ προθεσμία, ἐψήφισαν 38 ὑπὲρ καὶ εἰς κατά.» Η φράσις «ἐξέπνευσεν ἡ προθεσμία» σημαίνει δτι ὁ Τρύφων εἶχε διορισθῆ τῷ 1752 καὶ ληξάσης τῆς τριετίας, ἐπεκυρώθη τῇ 2 Φεβρουαρ. 1755 ἡ ἐκλογὴ διὰ νέαν τοιαύτην ἥτοι μέχρι τοῦ 1758. 'Αλλως τε ἀνεύρομεν, ἄλλαχοῦ κατακεχωρημένην, καὶ ἀπόδειξιν τῶν Γεωργίου καὶ Στεφάνου Καραγιάννη οἵτινες ὡς πληρεξούσιοι τοῦ Ἱερομονάχου Τρύφωνος, εἰσέπραξαν τὴν μισθοδοσίαν του, τῇ 6 Αὐγούστου 1754. 'Αλλὰ καὶ μετὰ τὸ 1758 ἀνενεώθη ὁ διορισμὸς τοῦ Τρύφωνος. Καὶ δὲν ὑπάρχει μὲν σχετικὸν Πρακτικόν, ἀλλὰ διεπιστώσαμεν δτι ἡ Σχολὴ δὲν ἔμεινε κλειστή, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ διετίθεντο ἄλλως πως τὰ διὰ ταύτην ἔσοδα.

1) Εἰς τὸν κατάλογον Συνδρομητῶν τῆς ὁδοῦ Μαθηματικῆς τοῦ Μπαλάνου Βασιλοπούλου («Ἡπειρ. Χρον.» Γ'. σελ. 140) ὑπογράφεται οὕτω: «ὁ Ἱεροδιδάσκαλος τῆς Δευτέρας Σχολῆς Ἰωαννίνων Παΐσιος». Εἰς τὸν ἴδιον κατάλογον ἀπαντῶμεν καὶ ἔτερον Δήμαρον, ὀνόματι Παγκράτιον, Ἱεροδιάκονον, λογιώτατον («Ἡπειρ. Χρον.» Γ'. σ. 141) δόστις καὶ ἀφιέρωσε καὶ ἐπίγραμμα εἰς τὸν Μπαλάνον Βασιλόπουλον (σ. 139).

Καὶ οὗτο φθάνομεν μὲ διδάσκαλον τὸν Τρύφωνα μέχρι τοῦ 1761 ὅτε διορίζεται εἰς ἀντικατάστασιν ὁ Κωνσταντῖνος Βασιλόπουλος υἱὸς τοῦ Μπαλάνου, ὃς μαρτυρεῖ τὸ κάτωθι ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ. (Τόμος XI ἀρ. 198 σελ. 52) 28 Φεβρουαρίου 1761 «Essendo stato eletto per maestro della Scuola istituita dal quodam Epifanio Igumeno in Gianina il Signor Costantino figlio del quodam¹ maestro Don Balano, conforme l' attestato dalla Gianina sottoscritto da quel Monsignore Vescovo e Primate di detta città in data 4 febbraio 1761 che leggesi a questo Venerando Capitolo nostro, al quale viene facoltà di confermare la suddetta election così avendo ordinato nel suo testamento il quodam Epifanio Igumeno, perciò manda parte il clarissimo Pano Maruzzi g. g. e sua Banca per la confermazione del Sig^r Costantino figlio di Don Ballano per maestro, come sopra. Votarono per il sì 48 per il no Nessuno» (Μετάφρασις): «Ἐκλεγέντος ως διδασκάλου τῆς σχολῆς τῆς ἐγκαθιδρυθείσης ὑπὸ τοῦ ποτε Ἐπιφανείου Ἡγουμένου ἐν Ἰωαννίνοις τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου, υἱοῦ τοῦ ποτε¹ διδασκάλου Δόν Μπαλάνου, συμφώνως τῷ πιστοποιητικῷ ἐξ Ἰωαννίνων, ὑπογεγραμμένῳ παρὰ τοῦ ἐκεῖ Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου καὶ προύχοντων τῆς εἰρημένης πόλεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Φεβρουαρίου 1761, ὅπερ ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τῆς Σεβαστῆς ταύτης ἡμετέρας Ὁμηγύρεως ἥτις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν φηθεῖσαν ἐκλογὴν — ὡς ἄλλως τε διέταξεν ἐν τῇ διαθήκῃ του ὁ ποτε Ἐπιφάνειος Ἡγούμενος — διὰ ταῦτα ὑποβάλλει πρότασιν ὃ ἐνδοξότατος Πάνος Μαρούτσης Μέγας Ἐπιστάτης καὶ τὸ Προεδρεῖόν του, ἵνα ἐπικυρωθῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ. Κωνσταντίνου υἱοῦ τοῦ Δόν Μπαλάνου ὃς διδασκάλου, καθὼς ἀνωτέρω ἔργεθη. Ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς προτάσεως 48 καὶ οὐδεὶς κατά».

Ἄγνοοῦμεν ἐπὶ πόσα ἔτη παρέμεινε διδάσκων ἐν τῇ δευτέρᾳ Σχολῇ ὁ Κωνσταντῖνος Βασιλόπουλος. Ἡ τελευταία ἐγγραφή, ἢν ανεύρομεν εἰς τὸ Ἀρχεῖον, μαρτυρεῖ ὅτι διὰ τὸ ἔτος 1765/66 ἡ μισθόδοσία τοῦ Κ. Βασιλοπούλου κατεβλήθη εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ πληρεξούσιόν του Γεώργιον Καραγιάννην.

Καὶ κλείσμεν οὕτω τὸ περὶ Σχολῆς Ἐπιφανείου Ἡγουμένου Κεφαλαιον, διότι εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἑλλ. Κοινότητος οὐδεμία ὑφίσταται. ἔνδειξις διὰ τοὺς μετὰ τὸ 1766 διδάξαντας ἐν τῇ Σχολῇ Ἰωαννίνων.

1) Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1761 Ἐνετ. ἔτος ὁ Μπαλάνος Βασιλόπουλος δὲν ηὑρίσκετο ἐν τῇ ζωῇ.